

de leiding van het gesprek aan Nederlandse kant in handen te nemen. Dat werd hem gemakkelijk gemaakt doordat Imamoera hem als eerste de vraag stelde of hij bereid was zich over te geven. Hij zei neen. Waarom bent u dan hier gekomen, vroeg Imamoera. Van Starckenborgh antwoordde dat hij niet anders had gedaan dan gevolg geven aan de uitnodiging die hem had bereikt en dat hij nu als gouverneur-generaal graag met de Japanse opperbevelhebber zou bespreken hoe het burgerlijk bestuur van Nederlands-Indië (hij wilde bereiken dat het Nederlands bestuursapparaat zijn werk zou kunnen voortzetten) het best kon worden ingericht. Imamoera wees dat af: wij zijn nog in oorlog, zei de Japanner, en de enige vraag waarvoor wij staan is of het vechten gestaakt dan wel voortgezet wordt; hij was niet bereid, over vraagstukken van burgerlijk bestuur te gaan discussiëren – de Nederlanders moesten capituleren.

Van Starckenborgh zei dat hij geen enkele bevoegdheid had om over capitulatie te spreken. Verbazing bij Imamoera: u bent toch opperbevelhebber! Van Starckenborgh antwoordde met er op te wijzen dat hij door de regering van zijn opperbevelhebberschap was ontheven en dat ook de aanwezige militaire autoriteiten niet de bevoegdheid hadden, tot een algemene overgave te besluiten – een plaatselijke overgave was wél mogelijk, bijvoorbeeld met betrekking tot de strijdkrachten die zich in en bij Bandoeng bevonden; die plaatselijke overgave was, zei hij, al aangeboden.

Bandoeng noemend was het van Starckenborghs bedoeling dat Imamoera het dreigement van kolonel Sjoji en van de bevelhebber van de Japanse luchtvloot zou herhalen. 'Ik speculeerde daarop', schreef hij in een in '47 door hem opgestelde verslag,

'om aldus de gelegenheid te krijgen, met volle kracht te reageren op het immorele van deze bedreiging ten aanzien van een niet meer verdedigde stad en te wijzen op de vlek die voor de overwinnaar aan een aldus verworven algehele overgave zou blijven kleven . . . Het dezerzijds prestige in het debat zou er door zijn verhoogd, hetgeen waarschijnlijk geen materiële winst, maar toch zedelijke voldoening, ook voor later, zou hebben gebracht.'

Van Starckenborghs speculatie ging niet op: Imamoera uitte geen dreigementen. De Japanner zei slechts dat het voor hem onbegrijpelijk en ook onaanvaardbaar was dat zich in Nederlands-Indië geen enkele Nederlandse autoriteit meer bevond die bevoegd was tot een algemene overgave. Opnieuw wees van Starckenborgh op de bindende opdracht van de regering – hij sprak nu van een opdracht van de koningin, aannemend